

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑ

Πλατιά και άνοιχτή, θάλασσα τρικυμισμένη και σκουρόχρωμη, μαύρη σάν τό όνομά της, Εύξεινος Πόντος κατ' εϋφημισμόν. Ταξιδιώτης, άπ' τόν ύδάτινο δρόμο του Αιγαίου, διάβηκα τά Δαρδανέλια και τό Βόσπορο και έριξα άγκυρα στά βόρεια παράλια της Μικρασιατικής ηερσονήσου.

Η μεγάλη όροσειρά του Παρνάδρου χωρίζει τό ταξίδι μου στον παράλιο και μεσογειακό Πόντο. Εικόνες και μνήμες, πρόσωπα, γεγονότα και θύμησες, ένας βουβός πόνος και μιά νοσταλγία, ζωντανεύει μπρός μου την Έλληνική γή του Πόντου, πριν τή μεγάλη συμφορά. Πρώτος σταθμός μου ή **Σινώπη**, ή πρώτη Έλληνική άποικία του Πόντου και πατρίδα του φιλόσοφου Διογένη του Κυνικού. Σημαντικό λιμάνι, με 5000 Έλληνες, και σπουδαίο οικονομικό κέντρο.

Κοντά στή δεξιά όχθη του Λυκάστου ποταμού με ύποδέχεται ή **Άμισός ή Σαμψούντα**, κέντρο διαμετακομιστικού έμπορίου καπνού και ύφασμάτων. Στο κέντρο της πόλης ό μητροπολιτικός ναός της Άγίας Τριάδος, τά εκπαιδευτήρια, ένα πλήθος κοινωνικών οργανώσεων και ή έφημερίδα «Φώς».

Οί Έλληνες της κωμόπολης **Οινόης** χτισμένης στις άκτές με καλωσορίζουν ποντιακά και με φιλεύουν φουντούκια, άπ' τήν παραγωγή τους, για τό δρόμο.

Πανέμορφα τά Έλληνικά σπίτια στά παραθαλάσσια **Κοτώρα**. Περπατώ στις τρεις συνοικίες της πόλης, της Ύπαπαντής, του Άγίου Γεωργίου και του Άγίου Νικολάου και θαυμάζω τις Σχολές Ψωμάδειο (ήμιγυμνάσιο) και Καρυπίδειο.

Στά ΒΑ βρίσκεται ή πόλη-λιμάνι **Κερασούντα**, ή όποία πήρε τό όνομά της από τό πλήθος των κερασιών, που εύδοκμοούσαν στην περι-

χή. Οι Έλληνες άποτελοούσαν πάντοτε τήν πλειοψηφία των κατοίκων της πόλης με τή μεγάλη ναυτική παράδοση, τους έφοπλιστικούς οίκους, τά παρατήματα των Τραπεζών και τά έπτά Έκπαιδευτήρια. Σκύβω και φιλώ τό χώμα της προσκυνητής των άδικοχαμένων Έλλήνων της γενοκτονίας του 1919.

Βλέπω τό κάστρο, τά έρείπια της Ζωοδόχου Πηγής και αναλογίζομαι τό μαρτυρικό δρόμο των καταδιωγμένων Έλλήνων της **Τρίπολης** του Πόντου, χτισμένης κοντά στις έκβολές του Χαρωιάτη ποταμού.

Στις νοτιοανατολικές άκτές της Μαύρης Θάλασσας, στους βόρειους πρόποδες των Ποντιακών Άλπεων βρίσκεται ή **Τραπεζούντα**, ή ιστορική πρωτεύουσα του Πόντου, που διατηρεί άκόμη και σήμερα τό βυζαντινό χαρακτήρα της με τά τείχη και τό άνάκτορο των Μεγάλων Κομνηνών. Ανεβαίνω δυτικά, στο ύψωμα της πόλης, νά προσκυνήσω

Σ ΣΤΟΝ ΠΟΝΤΟ...

ζονται οι λαξεντοί, βασιλικοί τάφοι τών Μιθριδατιδών. Πόσα δέν υπέφερε στίς έξοντωτικές, ύγρές φυλακές τής πόλης τό έλληνικό στοιχείο, πού άγωνιζόταν γιά τήν άνεξαρτησία του Πόντου τό διάστημα 1921-1922! Ό πρώην Καστοριάς καί μετέπειτα Αμάσειας μητροπολίτης Γερμανός Καραβαγγέλης ποιήμανε στοργικά τά όρφανά από τούς διωγμούς τών Νεοτούρκων τό 1919.

Σέ ύψόμετρο 1300 μ. στό δρόμο Σεβάστειας - Κερασούντος βρίσκεται ή Νικόπολη πού διέθετε δύο ναούς καί τρία σχολεία άρρένων καί ένα παρθεναγωγείο.

Πρωτεύουσα τής έπαρχίας Χαλδίας ήταν ή **Άργυρούπολη**, πού όφείλει τό όνόμα τής στά μεταλλεία άργύρου τής περιοχής. Γνώρισε μεγάλη άκμή καί ό πληθυσμός τής έφτασε τούς 60.000. Από τό 1723 άρχισε ή λειτουργία του «Φροντιστηρίου Άργυρουπόλεως.

Ολοκληρώνοντας τήν περιδιάβαση στους οικισμούς του παραλιακού καί του μεσόγειου Πόντου άξίζει νά αναφερθούμε σέ δύο περιοχές μέ άξιοσημειώτες ιδιαιτερότητες, τόν **Όφι** άνατολικά τής Τραπεζούντας, όπου οι κάτοικοι διατηρούσαν όχι μόνο τή γλώσσα, αλλά καί τά έλληνικά όνόματα τών 54 χωριών του, όπως καί τούς οικισμούς τής **Χαλδίας**, Σταύριν, Κρώμνη καί Σάντα, πού ύπήρξαν σημαντικά κρυπτοχριστιανικά κέντρα.

Αδύνατον νά προσμετρήσει κανείς τό μέγεθος καί τή δύναμη του έλληνικού στοιχείου. Τουτό τό ταξίδι άς λογιστεί ταπεινή συνεισφορά στή διατήρηση τής μνήμης του Πόντου τών Έλλήνων.

**«Όσοι Έλληνες
ό,τι είστε μήν ξεχνάτε!».**

Φ.

στήν έντυπωσιακή καί καλοδιατηρημένη έκκλησία τής Αγίας Σοφίας, βασιλικής μέ τρούλο καί θαυμάσιες τοιχογραφίες του 13ου αϊ. Όραματίζομαι τή μεγάλη μορφή του Μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθου μέ τό πολύπλευρο έργο καί τή μεγάλη συνεισφορά του στά έθνικά θέματα. Η μεγαλύτερη σέ πληθυσμό πόλη του Πόντου ύπήρξε μεγάλο έμπορικό καί πνευματικό κέντρο, μέ ξεχωριστό τό «Φροντιστήριο τής Τραπεζούντος».

Ανηφορίζω γιά τό μεσόγειο Πόντο καί φτάνω σέ μία γραφική τοποθεσία, στήν πατρίδα τής Αγίας Βαρβάρας, στή **Μερζιφούντα** (Γ. Γιαννακόπουλου, Η χώρα του Πόντου).

Πάνω σέ βραχώδη ύψώματα είναι χτισμένη ή **Αμάσεια**, ή πατρίδα του γεωγράφου Στράβωνα. Έξι γεφύρια έννωναν τά τμήματα τής πόλης δεξιά καί άριστερά του ποταμού Ίρι μέ τίς εύφορες πεδιάδες. Στά βόρεια, στίς πλαγιές του βουνού, σώ-